

2. Захаров Ю. А. Теория и практика формирования профессионального самоопределения молодежи в условиях непрерывного образования / Ю. А. Захаров, Н. Э. Касаткина, Б. П. Невзоров, Т. М. Чурекова. – Кемерово: Кузбас-вузиздат, 1996. – 160 с.
3. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для пед. вузов / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, В. М. Моисеева, А. Е. Петров. – М.: Академия, 2001. – 224 с.
4. Сериков В. В. Образование и личность: теория и практика проектирования педагогических систем / В. В. Сериков. – М.: Логос, 1999. – 272 с.
5. Философский энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 836 с.
6. Шуман В. П. Актуальные вопросы обучения / В. П. Шуман // Образование в современной школе. – 2002. – № 1. – С. 20–22.

УДК 378 + 373.3

З. М. ОНИШКІВ

СТАН ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Розкрито зміст поняття «готовність до педагогічної діяльності». Дано визначення поняття «готовність майбутніх учителів до роботи в сільській початковій школі». Наведено програму вивчення краєзнавчого аспекту досліджуваної проблеми, готовності майбутніх учителів до роботи в умовах сільської початкової школи, їх ставлення до розробки питань, пов'язаних з роботою в такій школі. Проаналізовано результати констатувального дослідження.

Ключові слова: готовність до педагогічної діяльності, готовність до роботи в сільській початковій школі.

З. М. ОНЫШКИВ

СОСТОЯНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К РАБОТЕ В СЕЛЬСКОЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Раскрыто содержание понятия «готовность к педагогической деятельности». Дано определение понятия «готовность будущих учителей к работе в сельской начальной школе». Приведена программа изучения краеведческого аспекта готовности будущих учителей к работе в условиях сельской начальной школе, их отношения к разработке вопросов, связанных с работой в такой школе. Проанализированы результаты констатирующего исследования.

Ключевые слова: готовность к педагогической деятельности, готовность к работе в сельской начальной школе.

Z. M. ONYSHKIV

ANALYSIS OF THE LEVEL OF FUTURE TEACHERS' READINESS TO WORK AT RURAL PRIMARY SCHOOLS

The article reveals the concept of «readiness for teaching activity». It provides the definition to «teachers' readiness to work at rural primary schools». An application of the study of the regional aspects of the problem, willingness of teachers to work in a rural primary school, their attitude to the development issues associated with working at rural primary schools are given. The results of the primary research is analyzed and the proper conclusions are formulated.

Keywords: readiness for teaching activities, readiness to work at rural primary schools.

Поняття готовності до професійної педагогічної діяльності досліджували К. М. Дурай-Новакова, М. І. Дьяченко, Л. А. Кандилович, А. Ф. Линенко, Л. В. Кондрашова тощо, аналіз структурних компонентів і показників готовності до педагогічної діяльності здійснено в працях Г. О. Балла, О. О. Деркача, В. А. Семиченко, В. О. Сластьоніна та ін.

Так, В. А. Слатьонін розглядає поняття «готовність» як «складне особистісне утворення, що виступає важливою характеристикою професіоналізму вчителя-вихователя і є особливим психічним станом, що передбачає наявність у суб'єкта образу структури певної дії та професійної спрямованості свідомості на його виконання й включає в себе різного роду установки на усвідомлення педагогічної задачі, моделі ймовірної поведінки, визначення спеціальних способів діяльності, оцінку своїх можливостей в їхньому співвідношенні з майбутніми труднощами та необхідністю досягнення певного результату» [4, с. 19].

К. М. Дурай-Новакова характеризує професійну готовність студентів до педагогічної діяльності як «складне структурне утворення, центральним ядром якого є позитивні установки, мотиви й освоєні цінності вчительської професії. У цю структуру входять також професійно важливі риси характеру, педагогічні здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, навичок, умінь, певний досвід їхнього застосування на практиці. Професійна готовність знаходиться в єдності зі спрямованістю на професійну діяльність і стійкими установками на працю» [1, с. 25].

А. Ф. Линенко вважає, що готовність до педагогічної діяльності – це інтегроване утворення особистості, що характеризує її прогнозуючу активність при підготовці та включенні до діяльності. Вона виокремлює такі компоненти готовності до педагогічної праці, як емоційно-зацікавлене позитивне ставлення до суб'єкта, об'єкта та способу діяльності; знання про структуру особистості, її вікові зміни та цілі й способи педагогічного впливу; педагогічні вміння; прагнення до спілкування з дітьми [3, с. 129–130].

У дослідженні М. І. Дьяченко та Л. А. Кандибович професійну готовність до педагогічної діяльності визначають як вибірково, прогнозовану активність особистості на етапі її підготовки до діяльності; така активність виникає як результат визначення професійної мети на основі усвідомлених потреб і мотивів [2].

Аналіз психолого-педагогічних джерел дає змогу стверджувати, що готовність до педагогічної діяльності дослідники розглядають у різних аспектах. Велика кількість підходів до розкриття цього поняття не взаємовиключають один одного, а доповнюють, розширюють і поглиблюють його зміст.

Ми розглядаємо готовність майбутніх вчителів до роботи в сільській початковій школі як інтегративну особистісну якість, що включає позитивне ставлення до цієї педагогічної діяльності, володіння необхідними знаннями і способами діяльності та здатністю ефективно її здійснювати.

Вивчення готовності майбутніх учителів початкових класів до роботи в загальноосвітніх навчальних закладах I ступеня сільської місцевості дозволяє з'ясувати реальний стан вирішення цієї проблеми у діючому педагогічному досвіді. Без цих матеріалів неможливо спроектувати конкретні шляхи удосконалення вказаного процесу в умовах модернізації сучасної школи і професійної педагогічної освіти.

Мета статті – визначити стан готовності майбутніх учителів початкових класів до роботи в сільській початковій школі.

Нами розроблена програма вивчення готовності студентів до роботи в умовах сільської початкової школи, яка охоплювала такі завдання:

- 1) вивчити краєзнавчий аспект досліджуваної проблеми;
- 2) виявити рівень готовності майбутніх учителів до організації навчально-виховного процесу в сільській початковій школі;
- 3) визначити ставлення майбутніх учителів до розробки питань, пов'язаних з роботою сільської початкової школи.

З метою визначення впливу середовища на підготовку майбутніх учителів до роботи в сільській початковій школі проведено анкетне опитування студентів II курсу. В опитуванні взяли участь 405 студентів спеціальності «Початкова освіта» Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Волинського національного університету імені Лесі Українки, Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Степана Дем'янчука (м. Рівне), Вінницького педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серед студентів, що взяли в ньому участь, 69% закінчили школу в сільській місцевості.

Результати відповідей на запитання анкети «Що Ви дізналися цікавого про свій край у процесі навчання у ВНЗ?» подані в діаграмі (рис. 1). 32,4% студентів не дали відповіді або сказали, що нічого цікавого не взнали. Тільки 14,7% студентів змогли конкретно назвати, що

нового вони дізналися про свій край (замок Любарта у Луцьку, видавнича діяльність Івана Федоровича в Острозі тощо). Решта студентів (52,9%) дали загальні відповіді (дізналися про природні багатства, корисні копалини, кліматичні умови, історичні пам'ятки, визначні місця, про відомих поетів, письменників, архітекторів, композиторів, політичних і військових діячів та ін.).

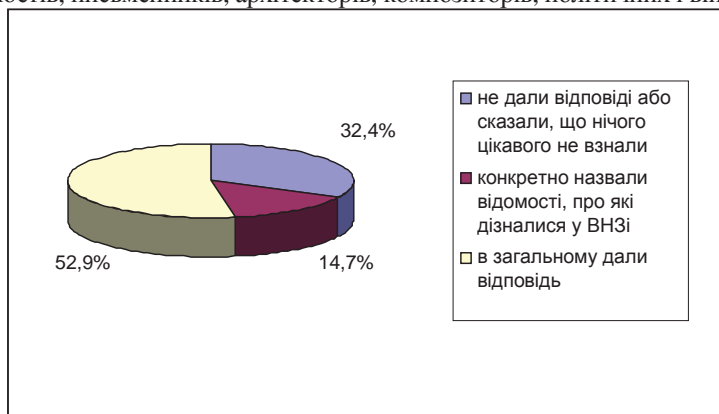

Рис. 1. Результати відповідей студентів про відомості краєзнавчого характеру, які вони дізналися у ВНЗ.

Про бажання студентів поповнити свої знання про рідний край свідчать їхні відповіді на запитання анкети «Що Ви хотіли би дізнатися про свій край?». Тільки 9,8% студентів не дали відповіді на це запитання, а решта висловили бажання поглибити свої знання з краєзнавства (дізнатися про історію родинного села, селища (міста), про відомих особистостей краю, про історичні пам'ятки, про відомих людей, вихідців з рідного краю, про історичні події, які відбувалися в певній місцевості, про видатних педагогів свого краю, про видатних людей, які перебували на нашій місцевості, та ін.).

Студенти переважно добре обізнані з природними багатствами рідного краю. Це підтверджують їхні відповіді на запитання анкети «Якими природними багатствами славиться Ваша місцевість?». Тільки 5,8% студентів не змогли відповісти на це питання. Решта назвали такі природні багатства, як ліси, природні заповідники (Прип'ять-Стохід, парк-садиба княгині Щербатової, Суразька дача та ін.), чорноземи, озера (Шацькі, Світязь), мінеральні джерела, корисні копалини (кам'яне вугілля, торф, вапняки, крейда, запаси піску, глини, сірки, бурштину).

Результати відповідей на запитання «Якими історичними пам'ятками знаменитий Ваш край?» свідчать, що студенти загалом володіють інформацією з цього питання. Вони назвали багато конкретних пам'яток, які збереглися до наших днів, і тих, що встановлені тепер: Олеський замок, палац князів Вишневецьких, палац Потоцьких, музей ікони (м. Луцьк), музей-садиба Лесі Українки в с. Колодяжне, музей-садиби С. Руданського, Марка Вовчка, Л. Семполовського, музей М. Пирогова, музей книги в Острозькій академії, пам'ятники Данилу Галицькому, Богдану Хмельницькому, Тарасу Шевченку, воїнам, які загинули в Другій світовій війні, могили Українських січових стрільців, пам'ятники на честь скасування панщини, пам'ятники жертвам голодомору та ін. Тільки 4% студентів не дали відповіді на це запитання.

На запитання «Які звичаї і традиції характерні для Вашої місцевості?» 97% студентів назвали свята народного календаря (Різдво Христове, свята Маланки, Водохрещення, Пасхи, Івана Купала, свято Миколая, Андріївські вечорниці та ін.), а також нові свята (День незалежності України, День Перемоги, День молоді, день міста (села), свято «Лесені джерела», свято гумору ім. С. Руданського, свято обжинок та ін.) та обряди і звичаї (весільні обряди, щедрування, засівання, вертеп, гаївки, колядування, хлібом-сіллю зустрічати поважних гостей тощо). 3% студентів не дали відповіді на це запитання.

При відповіді на запитання «При вивченні яких дисциплін у ВНЗ, на Вашу думку, є можливість ознайомитися з місцевим краєзнавчим матеріалом?» студенти переважно назвали такі предмети, як «Землезнавство» (50%), «Історія України» (46%), «Історія української культури» (38%), «Краєзнавство» (36%), «Природознавство» (29,4), «Культурологія» (15,7), дехто – іноземну мову, педагогіку, екологію.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Таким чином, результати анкетного опитування свідчать, що студенти обізнані з певним краснавчим матеріалом. Ці відомості вони, напевно, одержали ще до навчання у ВНЗ. У процесі навчання у вищій школі студенти практично мало цікавого дізналися про рідний край, хоча бажання одержати нові відомості краснавчого характеру в них є. Такі можливості містять дисципліни суспільно-гуманітарного та природничого циклів.

З метою визначення готовності студентів до роботи в початковій школі сільської місцевості нами підготовлено три блоки запитань: розуміння сутності поняття «сільська початкова школа» і особливостей роботи вчителя сільської початкової школи; питання керівництва роботою сільської початкової школи; організація навчально-виховного процесу в сільській початковій школі та його навчально-методичне забезпечення.

Проаналізуємо відповіді на питання першого блоку. Результати відповідей на запитання «Як Ви розумієте зміст поняття «сільська початкова школа»?» подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати відповідей студентів про розуміння ними сутності поняття «сільська початкова школа»

Результати відповідей	Кількість студентів (у %)
Школа, яка знаходиться у сільській місцевості	54,6
Школа з малою наповнюваністю класів, в якій є класи-комплекти	32
Загальноосвітня школа I ступеня	6,7
Не дали відповіді	6,7

Студенти, як правило, однобічно розуміють поняття «сільська початкова школа»: за місцем розташування, за наповнюваністю класів, за типами загальноосвітніх навчальних закладів. На нашу думку, «сільська початкова школа» – поняття комплексне, яке включає сукупність різних типів загальноосвітніх навчальних закладів, розміщених у сільській місцевості, що різняться наповнюваністю, соціальним оточенням, національним складом, територіальною віддаленістю від великих культурних центрів.

Окремі студенти вважають:

- що різниці між сільською та міською школою немає;
- що сільська школа – це школа, в якій навчаються слабші учні;
- школа, в якій навчання йде за легшою, спрощеною програмою;
- школа, в якій є менші можливості для розвитку дитячої особистості;
- школа, в якій до дітей висуваються менші вимоги.

Такі відповіді свідчать про те, що значна частина студентів зовсім не мають поняття про сільську початкову школу як особливий загальноосвітній навчальний заклад.

Узагальнивши подані відповіді на запитання анкети «Назвіть типи початкових шкіл у сільській місцевості?», ми отримали інформацію, яку відображено в таблиці 2.

До помилкових відповідей належать відповіді: «школа I–II ступенів», школа I–III ступенів», «школа I–III ступенів, малокомплектна школа» та ін.

Найбільшу трудність у студентів викликало питання «Чим відрізняється робота вчителя сільської початкової школи від міської?». 23,5% студентів не змогли відповісти на це запитання або сказали, що нічим не відрізняється. 25,8% студентів назвали окремі відмінності в роботі вчителя сільської початкової школи від міської школи, зокрема:

- учитель працює на одному уроці з дітьми різних класів (з класом-комплексом);
- мала наповнюваність класів;
- недостатнє навчально-методичне та матеріальне забезпечення навчального процесу;
- менші можливості у використанні комп'ютерної техніки, Інтернету, сучасних інноваційних технологій;
- велика зайнятість батьків у селі вимагає від учителя враховувати це в організації навчання учнів;
- більше можливостей для ознайомлення з природою, рослинним і тваринним світом своєї місцевості.

Результати відповідей студентів на питання про типи початкових шкіл

№ п/п	Варіанти відповідей	Кількість студентів (у %)
1.	Частково правильні відповіді:	59,9
	– навчально-виховний комплекс «початкова школа – дитячий садок», малокомплектна початкова школа	5,3
	– малокомплектна початкова школа	14,4
	– малокомплектна початкова школа, загальноосвітня школа I ступеня	25,8
	– навчально-виховний комплекс «початкова школа – дитячий садок», початкова школа	9,8
	– навчально-виховний комплекс «початкова школа – дитячий садок», малокомплектна початкова школа, початкова школа	3,8
	– навчально-виховний комплекс «початкова школа – дитячий садок»	0,8
2.	Помилкові відповіді:	24,1
3.	Не дали відповіді	16

- У частини студентів (49,3%) відповіді були помилковими:
- у сільській школі менше навантаження на вчителя;
 - легше працювати;
 - учителі вимагають менше знань від учнів;
 - учитель ставиться до роботи з меншою відповідальністю;
 - учитель працює за легшою навчальною програмою та ін.

Аналіз відповідей студентів на запитання цього блоку свідчить, що значна частина їх однобічно трактують поняття «сільська початкова школа», мають помилкові уявлення про відмінності між сільською і міською початковою школою, а також відмінності в роботі вчителя у цих школах.

Проаналізуємо відповіді студентів на запитання другого блоку. Узагальнені результати відповідей на запитання «Назвіть основні форми організації методичної роботи з учителями сільських початкових шкіл?» подані в діаграмі (рис. 2). 31% студентів не змогли відповісти на це запитання. Із тих, хто дали відповіді, 55% назвали семінари, 38,5% – методичні об'єднання вчителів, решта – конференції, відкриті уроки, «круглі столи», індивідуальні бесіди та ін. Хоча в практиці роботи переважають міжшкільні методичні об'єднання.

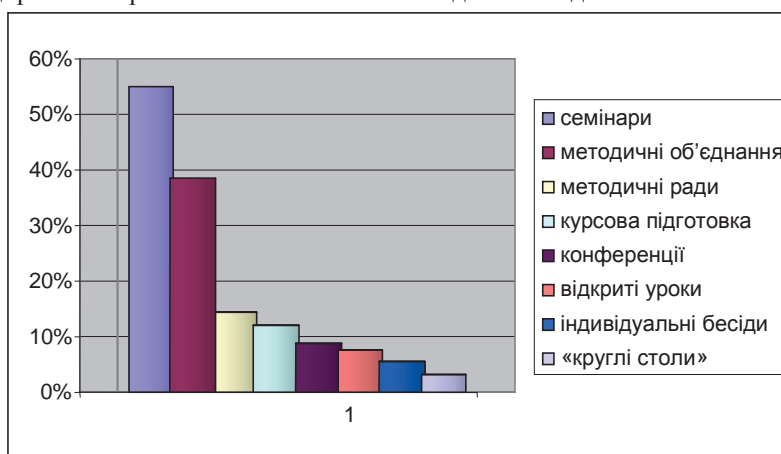

Рис. 2. Результати відповідей респондентів про основні форми організації методичної роботи з учителями сільських початкових шкіл.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Переважно правильно відповіли студенти на запитання анкети «Хто здійснює внутрішньошкільне керівництво і контроль в умовах сільської початкової школи?». 81,8% із них назвали директора школи (хоча в початковій школі, що налічує менше 50 учнів, ця посада називається завідуючий початковою школою). Крім того, студенти вказали, що цей контроль може здійснювати заступник директора з навчально-виховної роботи (45,5%), заступник директора з виховної роботи (3,8%), а окремі назвали методиста райметодкабінету, педагога-організатора, голову методичного об'єднання, представника від місцевих органів державної виконавчої влади (11,4%), хоча таких посад-управлінців практично немає в сільській початковій школі (як і в міській) (див. табл. 3).

Таблиця 3

Результати відповідей студентів на питання про здійснення внутрішньошкільного контролю і керівництва в умовах сільської початкової школи

Результати відповідей	Кількість студентів (у %)
Директор школи	81,1
Заступник директора з навчально-виховної роботи	45,5
Заступник директора з виховної роботи	3,8
Методист райво, місцеві органи державної виконавчої влади, педагог-організатор, голова методичного об'єднання	11,4

Студенти практично не змогли дати відповіді на запитання анкети «У який період навчального року доцільно організовувати курсову перепідготовку вчителів сільських початкових шкіл?». Тільки 17,4% із них дали правильну відповідь, вказавши, що найбільш доцільно проводити курсову перепідготовку для такої категорії вчителів улітку. 12% студентів не дали відповіді на це запитання, а решта дали відповідь неправильно.

На запитання анкети «Хто організовує і проводить атестацію вчителів сільських початкових шкіл?» 6% студентів взагалі не дали відповіді, а решта вказали неправильні відповіді (методичне об'єднання вчителів, райво, райметодкабінет, сам учитель, викладач ВНЗ тощо).

Тільки 26% студентів правильно відповіли на запитання анкети «Які особливості складання розкладу занять для класу-комплекту, в який входить перший клас?», а решта взагалі не дали відповіді (37%) і відповіли неправильно (37%). Для наочності ми подали дані у вигляді діаграми (рис. 3).

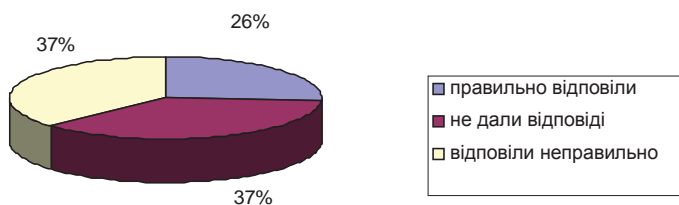

Рис. 3. Результати відповідей студентів на запитання про особливості складання розкладу для класу-комплекту.

Запитання анкети «За наявності якої кількості учнів у класі може бути організоване індивідуальне навчання учнів у сільській початковій школі?» переслідувало мету виявити обізнаність майбутніх учителів з можливостями організації індивідуального навчання. Узагальнені результати подано в діаграмі (рис. 4).

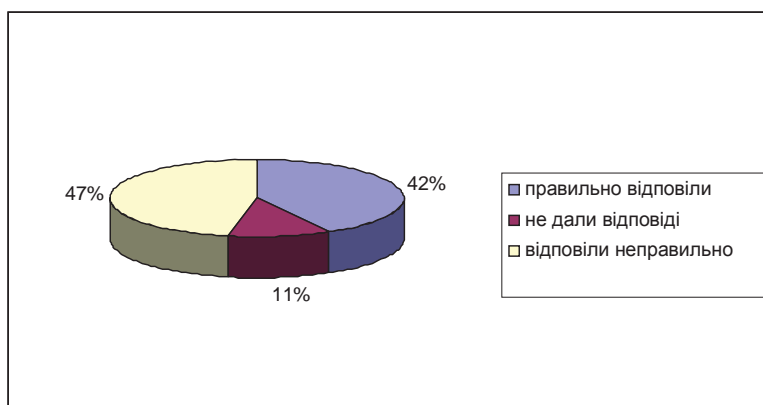

Рис. 4. Результати відповідей студентів на запитання «За наявності якої кількості учнів у класі може бути організоване індивідуальне навчання учнів у сільській початковій школі?».

Результати відповідей студентів на вищенаведене запитання такі: 42% студентів дали правильні відповіді, 11% – не дали відповіді, а решта 47% дали неправильні відповіді.

Таким чином, відповіді студентів на питання стосовно керівництва роботою сільської початкової школи дають підстави стверджувати, що рівень обізнаності їх з цими відомостями є загалом низьким.

Наступний блок запитань пов'язаний з організацією навчально-виховного процесу в сільській початковій школі та його навчально-методичним забезпеченням.

На запитання «Які особливості проведення уроку в умовах класу-комплекту?» 42,7% студентів не дали відповіді. Тільки 19,4% правильно відповіли (чергування етапів «самостійна робота» – «робота з учителем»). Решта студентів вказали на такі особливості: одночасно працює з усіма класами; використовує диференційовані завдання; враховує індивідуальні особливості учнів; багато матеріалу відводиться на самостійне опрацювання та ін., що є характерними для роботи у звичайному класі і не відображають специфіку роботи в класі-комплекті.

Більшість студентів (78,6%) не змогли дати відповіді на питання анкети «Які способи індивідуалізації навчальної роботи на уроці в умовах малочисельної сільської початкової школи?». Решта назвали окремі способи: додаткові завдання (9,6%), завдання на карточках (11,6%), диференційовані завдання (4,2%), використання альтернативних підручників (3,3%), а також індивідуальна робота з учнем (2,8%).

Результати відповідей на запитання «Які особливості організації занять з учнями, котрі навчаються за індивідуальною формою навчання?» показали, що студенти не володіють такими відомостями. 38,8% з них не дали відповіді на це запитання, відповіді 59,2% студентів були помилковими, тільки близько 2% студентів правильно відповіли.

Аналіз відповідей студентів на запитання «Які особливості організації виховної роботи в умовах сільської початкової школи?» показав, що студенти погано обізнані з цим питанням. 34% студентів не дали відповіді на поставлене запитання, 33% – дали неправильні відповіді, тільки 33% правильно відповіли (використовуються такі форми виховної роботи, як родинні свята, екскурсії в природу, ранки, ігри-змагання, конкурси, спортивні естафети, до виховної роботи залучаються батьки, немає позашкільних закладів та ін.).

На запитання «Які Ви прочитали навчальні посібники, де розкривається специфіка роботи сільської початкової школи?» 71,8% студентів не змогли дати відповіді. Решта назвали переважно журнали «Початкова школа», «Сільська початкова школа» (5,8%), окремі книжки – 22,4% студентів (О. Я. Савченко «Дидактика початкової школи»; С. П. Логачевська «Дійти до кожного учня»; В. О. Сухомлинський «Серце віддаю дітям»; З. М. Оношків «Основи школознавства»).

Аналіз відповідей студентів на запитання третього блоку дає підстави стверджувати, що дуже мала частина студентів (20–30%) знають про особливості організації навчально-виховного процесу в сільській початковій школі, а до організації занять за індивідуальною формою навчання практично не готові.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Недостатньо обізнані майбутні вчителі і з навчальними посібниками, в яких розкрито особливості організації навчально-виховного процесу в сільській початковій школі (хоча, на жаль, такої літератури є недостатньо).

З метою визначення інтересу студентів У курсу до проблем роботи сільської початкової школи на початку навчального року їм було запропоновано вибрати з переліку тему дипломної роботи. Із 15 тем 4 відображали специфіку роботи сільської початкової школи («Специфіка побудови уроків у класі-комплекті», «Особливості організації навчальної діяльності на уроці в умовах роботи сільської малочисельної початкової школи», «Індивідуалізація навчальної роботи з учнями початкових класів, що навчаються за індивідуальною формою навчання», «Організація виховної роботи з різновіковим колективом учнів в навчально-виховному комплексі «дитячий садок – початкова школа»).

Як видно з таблиці 4, тільки 4% студентів вибрали 2 теми дипломних робіт з проблем роботи сільської початкової школи. Це свідчить, що студенти відчують труднощі в розкритті питань, пов'язаних з організацією навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах такого типу

Таблиця 4

Результати вибору студентами тем дипломних робіт

№ п/п	Назва теми дипломної роботи	Кількість студентів, які вибрали дану тему (у %)
1.	Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках.	2
2.	Стимулювання навчальної діяльності молодших школярів.	6
3.	Формування пізнавальних інтересів у молодших школярів.	–
4.	Дидактичні умови використання наочності на уроках у початковій школі.	12
5.	Дидактичні особливості нестандартних уроків.	2
6.	Специфіка побудови уроків у класі-комплекті.	–
7.	Дидактична гра як засіб активізації навчальної діяльності учнів початкових класів.	18
8.	Особливості організації навчальної діяльності на уроці в умовах роботи сільської малочисельної початкової школи.	–
9.	Формування мислительних умінь в учнів початкових класів.	2
10.	Індивідуалізація навчальної роботи з учнями початкових класів, що навчаються за індивідуальною формою навчання.	2
11.	Дидактичні умови організації домашньої роботи в початкових класах.	4
12.	Формування в учнів початкових класів національної свідомості.	2
13.	Використання педагогіки народного календаря у вихованні учнів початкових класів	10
14.	Організація виховної роботи з різновіковим колективом учнів в навчально-виховному комплексі «дитячий садок-початкова школа».	2
15.	Умови успішного виховання дітей у сім'ї	38

Отже, аналіз результатів вивчення готовності майбутніх учителів до роботи в сільській початковій школі дає підстави стверджувати:

– несповна використовуються можливості суспільно-гуманітарних навчальних дисциплін для ознайомлення студентів з краєзнавчими відомостями про свою місцевість;

– студенти погано обізнані з особливостями роботи в початковій школі сільської місцевості, в них низький рівень володіння відповідними вміннями і навичками організації навчально-виховного процесу в сільській початковій школі, а, відповідно, й низька мотивація до виконання цієї педагогічної діяльності.

Перспективи подальших пошуків у нашому дослідженні вбачаємо у розробці системи підготовки майбутніх учителів до роботи в сільській початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
2. Дьяченко М. И. Психологическая проблема готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск: Изд-во БГУ, 1976. – 176 с.
3. Линенко А. Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності / А. Ф. Линенко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 125–132.
4. Слостенин В. А. Педагогика / В. А. Слостенин. – М.: Школа-Пресс, 2000. – 512 с.

УДК 378.14

М. М. КОВТОНЮК

**ПРОБЛЕМА ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ**

Досліджується фундаменталізація професійної педагогічної освіти. Пропонується системний підхід до цієї проблеми на рівні структурних і функціональних компонентів педагогічних систем різних порядків. Показано, що ретельний добір змістового, процесуального, управлінського блоків та блоку практичної підготовки майбутнього вчителя математики забезпечує розвиток педагогічної системи по одному з можливих аттракторів з новими більш прогресивними структурами.

Ключові слова: концепція фундаменталізації професійної освіти майбутнього вчителя математики.

М. М. КОВТОНЮК

**ПРОБЛЕМА ФУНДАМЕНТАЛИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ**

Исследуется фундаментализация профессионального педагогического образования. Предлагается системный подход к этой проблеме на уровне структурных и функциональных компонентов педагогических систем разных порядков. Показано, что тщательный отбор содержательного, процессуального, управленческого блоков и блока практической подготовки будущего учителя математики обеспечивает развитие педагогической системы по одному из возможных аттракторов с новыми, более прогрессивными структурами.

Ключевые слова: концепция фундаментализации профессионального образования будущего учителя математики.

M. M. KOVTONIUK

**CONCEPT OF THE FUNDAMENTALIZATION OF THE PROFESSIONAL
EDUCATION OF FUTURE MATHEMATICS TEACHERS**

We investigate the fundamentalization of the professional pedagogical education. A systematic approach to the problem at the level of structural and functional components of the educational systems of different orders is proposed. The article determines that the careful selection of content, procedural, administrative blocks and the block of practical training of future mathematics teachers provides the development of the pedagogical system by one of the possible attractors with new advanced structures.

Keywords: concept of fundamentalization of the professional education of mathematics teachers

Вчені нині з тривогою відзначають, що лавиноподібний потік актуальної наукової і навчальної інформації, яку потрібно засвоїти студенту у сучасних умовах, дедалі складніше відобразити у навчальних програмах і реалізувати в практиці викладання. Вирішення цієї проблеми вбачається не за рахунок збільшення тривалості навчання, а за рахунок фундаменталізації професійної освіти.

У меморандумі Міжнародного симпозіуму ЮНЕСКО «Фундаментальна (природничо-наукова і гуманістична) університетська освіта» (м. Москва, 1994 р.) звертається увага на те, що